

למען ההבנה הביקורתית של ההכרזה: "מורה – כן, דודה – לא",
אסור לנו להעמיד זו מול זו מורה ודודה ואף לא לזהות ביניהן
או לרדד את תפקיד המורה לעמדה של דודה. ייתכן שלמורה יש
אחיינים ולכן היא דודה, וכיוון שכל דודה יכולה ללמד, היא יכולה
להיות מורה ולפיכך, לעבוד עם תלמידים. למרות זאת, אין הדבר
אומר כי מלאכת ההוראה תהפוך מורה לדודה של תלמידיה, כפי
שאף דודה לא תהפוך למורה של אחייניה רק כי היא דודתם. הוראה
היא מקצוע שממנו נובעת משימה מסוימת, מיליטנטיות מסוימת,
מומחיות מסוימת שצריך להגשים, בעוד שדודה מציין קשר משפחתי.
להיות מורה משמעו לקחת חלק במקצוע, בעוד שדודה אינה מקצוע.
אפשרי להיות דוד או דודה ממרחק פיזי או רגשי מהאחיינים, אך
לא ניתן להיות מורה אותנטי "מרוחק" מהתלמידים.¹⁵

תהליך ההוראה, הנושא בחובו תהליך חינוכי, ולהפך, מכיל
"תשוקה לדעת", מביא אותנו לחיפוש מהנה, אך לגמרי לא פשוט.
לכן, בין היתר, נדרשת תעוזה בעבור מי שרוצה להיות מורה, מחנכת.
על המחנכת להיות בעלת נכונות להיאבק למען הצדק, למען ההגנה
על הזכויות, כדי שייווצרו התנאים שיאפשרו שמחה בבתי הספר,
שהיא אחד החלומות של סניידרס.¹⁶

ההתנגדות לזיהויה של דמות המורה עם דמות הדודה, אינה באה
בשום אופן להפחית מדמותה של הדודה או לזלזל בה; בדיוק כפי
שקבלת הזיהוי אינה מעלה את ערכה של הדודה. ההפך הוא הנכון,

15 ניתוח הכינוי "מורה-דודה" הוא פרק נוסף במאבק בנטייה להפחית מערכה
המקצועי של המורה, נטייה שנמשכת זה שלושה עשורים, ובאה לידי ביטוי
בהרגל להפוך את המורה לקרוב משפחה חורג. בין העבודות שנעשו בנושא זה,
ברצוני לציין את חיבורה של מריה אליאנה נוואס, "מורה של בית הספר היסודי,
מורה או דודה", הוצאת קורטז, 1984. (הערת המתרגמת)
16 Georges Snyders, La joie à l' école, Paris, PUF, 1986.

המשמעות היא שאנו לוקחים מהמורה משהו מהותי: את האחריות המקצועית להכשרה מתמדת, שהיא דרישה פוליטית. לתפיסתי, דחיית הזיהוי בין מורה לדודה נובעת משתי סיבות עיקריות. מחד גיסא, מניעת הבנה של עבודתה המקצועית של המורה, ומאידך גיסא, חשיפת הצל האידיאולוגי, התחבולה הטמונה בחובה של ההשוואה המזויפת. זיהוי המורה עם הדודה, המודגש בעיקר במערכת החינוך הפרטית בכל רחבי ברזיל, משול כמעט להכרזה הקובעת שלמורות, כמו לדודות טובות, אסור להיאבק, אסור להתמרד ואסור לשבות. מי ראה עשרת אלפים "דודות" שובתות, מקריבות את אחייניהן ופוגעות בלימודיהם? אידיאולוגיה זו, המציגה את המחאה החיונית של המורות כהפגנת חוסר אהבה כלפי התלמידים, או כחוסר אחריות של דודות, הופכת לנקודת המשען המרכזית שעליה נסמך חלק גדול מהמשפחות שילדיהן לומדים בבתי ספר פרטיים. אך דבר זה מתרחש גם אצל משפחות שילדיהן לומדים בבתי ספר ממלכתיים.